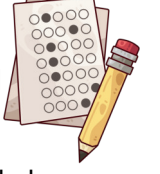

GAMZE HOCA SOSYALDE

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYO 5

Soru 1 (SB.5.3.3): Mezopotamya uygarlıklarından Sümerlerin çivi yazısını icat ederek bilgiyi kalıcı hale getirmesi ile Anadolu uygarlıklarından Asurluların bu yazıyı ticaret yoluyla Anadolu'ya taşımalarını karşılaştırınız. Bu durum Anadolu tarihi için neden bir dönüm noktasıdır?

Soru 2 (SB.5.3.3): Anadolu uygarlıklarından Lidyalıların parayı icat ederek takas usulüne son vermesi ile İyonların özgür düşünce ortamında bilim insanları yetiştirmesini, insanlığın ortak mirasına katkıları (ekonomi ve bilim) açısından kıyaslayınız.

Soru 3 (SB.5.4.1): Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi açıklayarak, her iki sistemin paylaştığı "milli egemenlik" ve "hukukun üstünlüğü" ilkelerinin önemini belirtiniz.

Soru 4 (SB.5.4.1): "Her cumhuriyet demokratik olmayabileceği gibi, her demokrasi de cumhuriyet olmayabilir." Kaynaklarda verilen bu ifadeyi, İngiltere örneği üzerinden açıklayınız.

Soru 5 (SB.5.4.2): Etkin bir vatandaşın seçimlerde bilinçli oy kullanması ve kamu kurumlarını denetlemesi, yönetimde şeffaflığın artmasına ve demokrasinin güçlenmesine nasıl katkı sağlar?

Soru 6 (SB.5.4.2): Toplum düzeninin korunmasında etkin vatandaşın farklı görüşlere saygı göstermesi ve gönüllü çalışmalara katılması neden önemlidir? Bu davranışların toplumsal huzur üzerindeki etkilerini açıklayınız.

Soru 7 (SB.5.4.3): Anayasamızın 12. maddesinde belirtilen temel hakların "dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez" olması ne anlama gelmektedir? Bu niteliklerin insan onurunu korumadaki rolünü sorgulayınız.

Soru 8 (SB.5.4.3): Bir sorunla karşılaştığımızda kullandığımız "Dilekçe Hakkı" (Anayasa Madde 74), vatandaşların haklarını koruması ve demokratik katılım sağlaması açısından neden önemlidir?

Soru 9 (SB.5.4.3): Eğitim hakkı veya sağlık hakkı gibi temel bir hakkı kullanırken, bireyin aynı zamanda sorumluluklarını (kurallara uymak, çevreyi korumak vb.) yerine getirmesinin toplumsal düzen için önemini değerlendiriniz.

SENARYO 5 - CEVAP ANAHTARI

1. Soru Cevabı: Sümerler yazıyı icat ederek tarih çağlarını başlatmıştır. Asurlular ise ticaret kolonileri aracılığıyla bu yazıyı Anadolu'ya getirerek Anadolu'nun da tarih çağlarına girmesini sağlamıştır. Bu durum, Anadolu'da yazılı hukuk ve kayıtlı tarihin başlaması açısından dönüm noktasıdır.
2. Soru Cevabı: Lidyalılar parayı bularak ekonomik ve ticari hayatı kolaylaştırmış; İyonlar ise özgür düşünceyle bilim, felsefe ve kültürün temelini atmıştır. Her iki uygarlık da insanlığın ortak mirasına farklı alanlarda hayati katkılar sunmuştur.
3. Soru Cevabı: Demokrasi halkın iradesinin esas olduğu yönetim biçimi, cumhuriyet ise devlet başkanının seçimle geldiği devlet şeklidir. Ortak yönleri, gücün halktan alınması (milli egemenlik) ve herkesin kanun önünde eşit olmasıdır (hukukun üstünlüğü).
4. Soru Cevabı: İngiltere'de halkın seçtiği bir yönetim ve özgürlükler (demokrasi) bulunmasına rağmen, devletin başında sembolik bir kral/kraliçe (monarşi) olduğu için sistem cumhuriyet değildir.
5. Soru Cevabı: Bilinçli oy kullanmak, halkın gerçek iradesinin yönetime yansımaları sağlar. Kurumları denetlemek ise yönetimin hata yapmasını engelleyerek şeffaf ve adil bir idari yapının oluşmasını destekler.
6. Soru Cevabı: Farklı görüşlere saygı, toplumsal çatışmaları önler; gönüllü çalışmalar ise yardımlaşmayı artırır. Bu durum toplumda huzuru, barışı ve dayanışmayı güçlendirir.
7. Soru Cevabı: Bu hakların devlet dahil hiç kimse tarafından elinden alınamayacağı ve başkasına devredilemeyeceği anlamına gelir. Bu özellikler, her bireyin eşit ve saygın bir şekilde yaşamasını (insan onuru) güvence altına alır.
8. Soru Cevabı: Dilekçe hakkı, vatandaşların sorunlarını yasal yollarla kurumlara bildirmesini sağlar. Bu, hem bireysel hakların aranması hem de yönetimin halkın ihtiyaçlarına göre şekillenmesi için kritik bir demokratik haktır.
9. Soru Cevabı: Haklar ve sorumluluklar bir bütündür. Örneğin eğitim hakkını kullanan birinin okula düzenli gitme sorumluluğunu yerine getirmesi, hem kendi gelişimini sağlar hem de okul ortamındaki toplumsal düzenin ve huzurun korunmasına katkıda bulunur.